

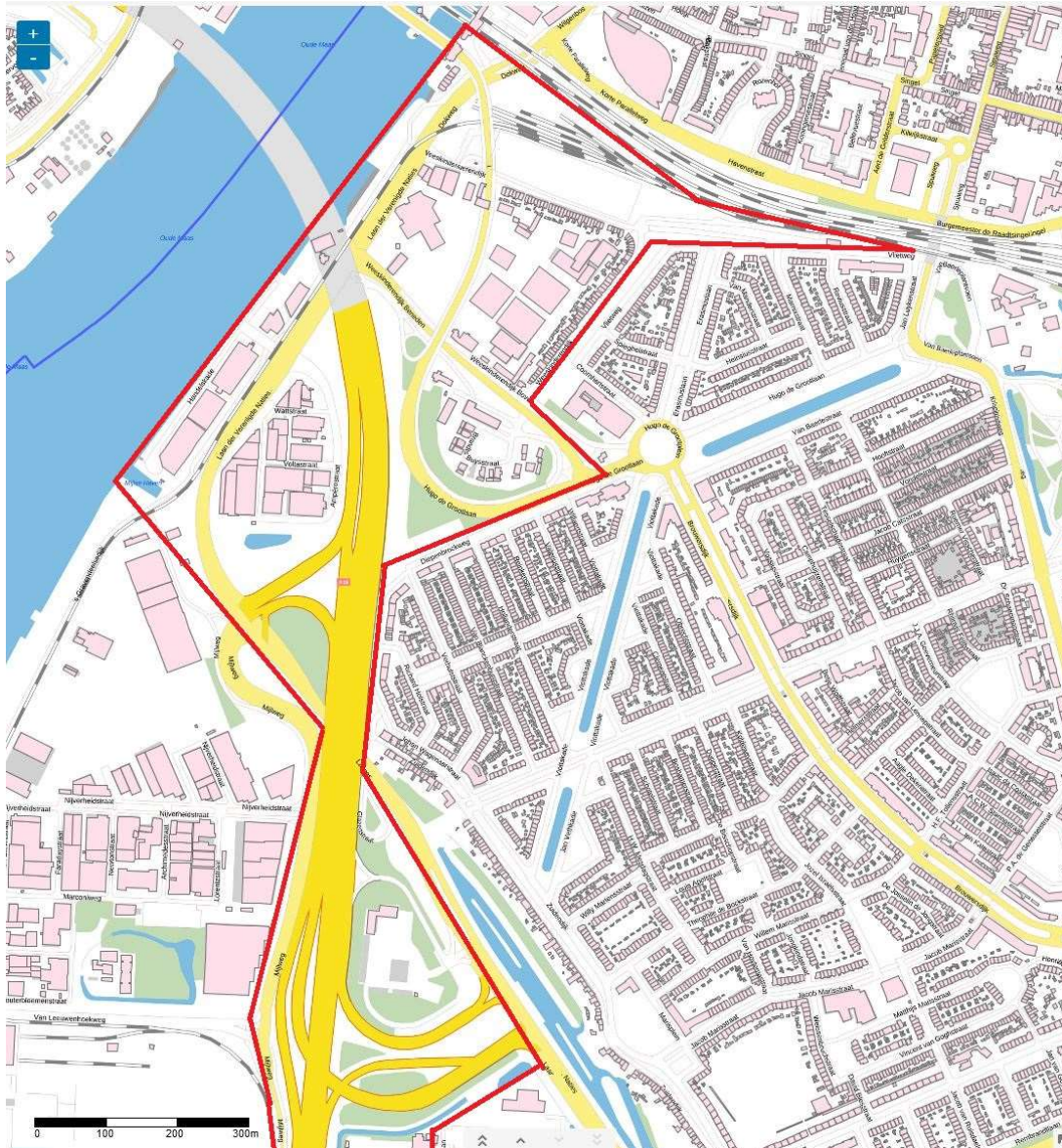
MAASTERRAS

Ontstaan, ontwikkeling en
cultuurhistorische inventarisatie (erfgoed)

april 2022

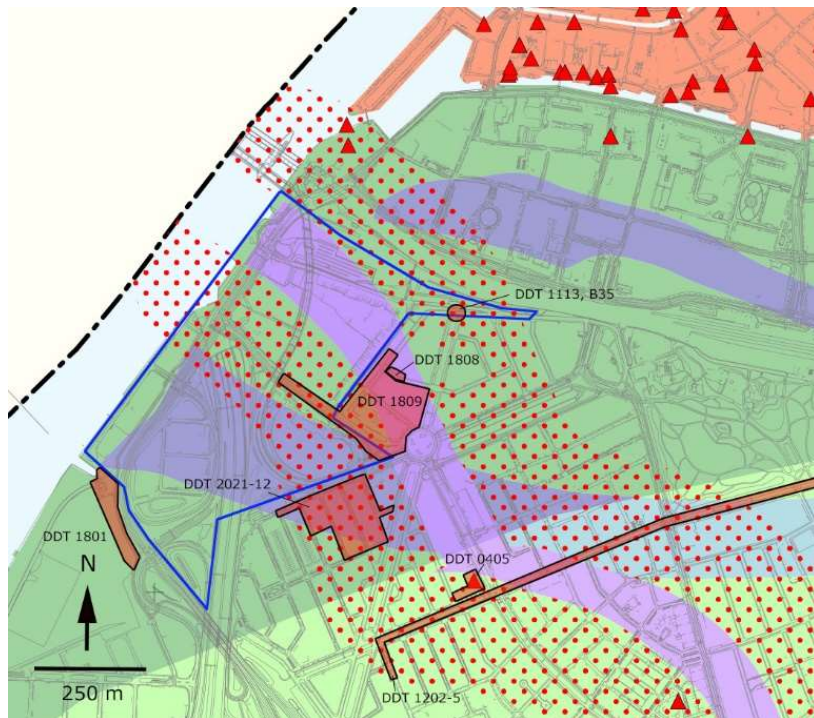
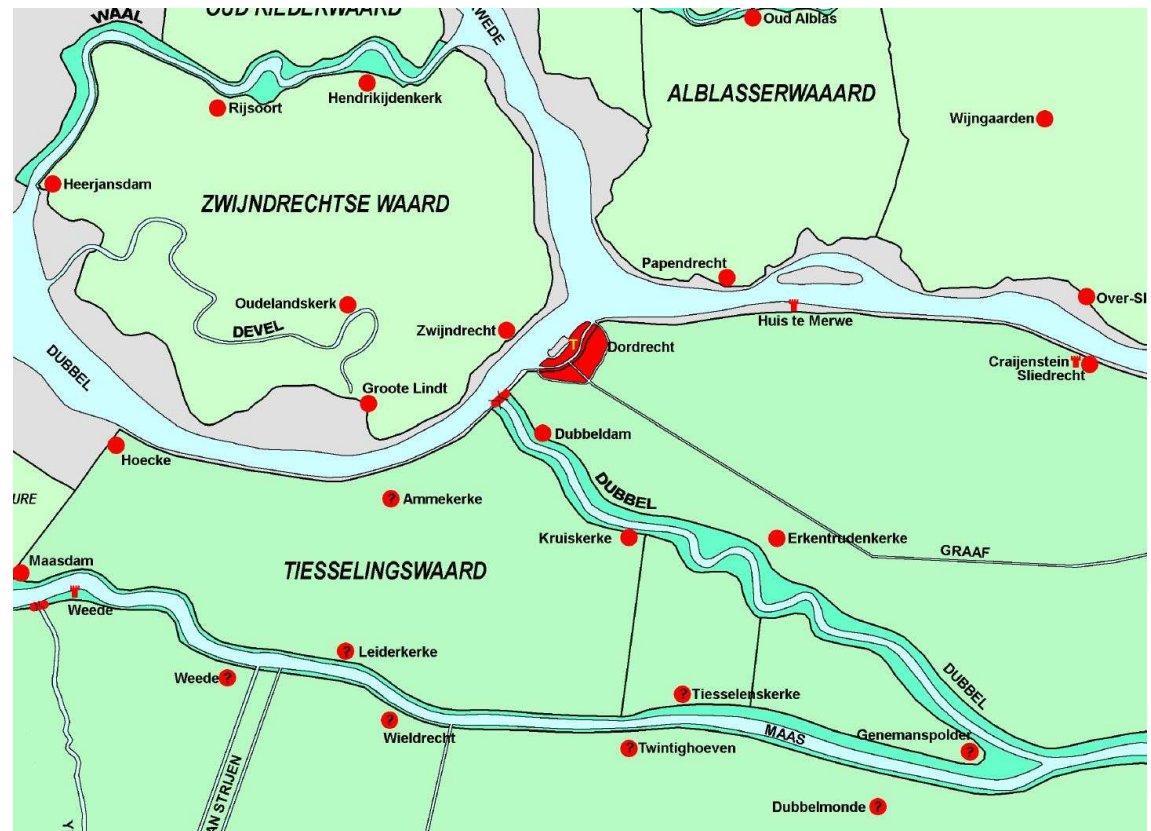
DORDRECHT

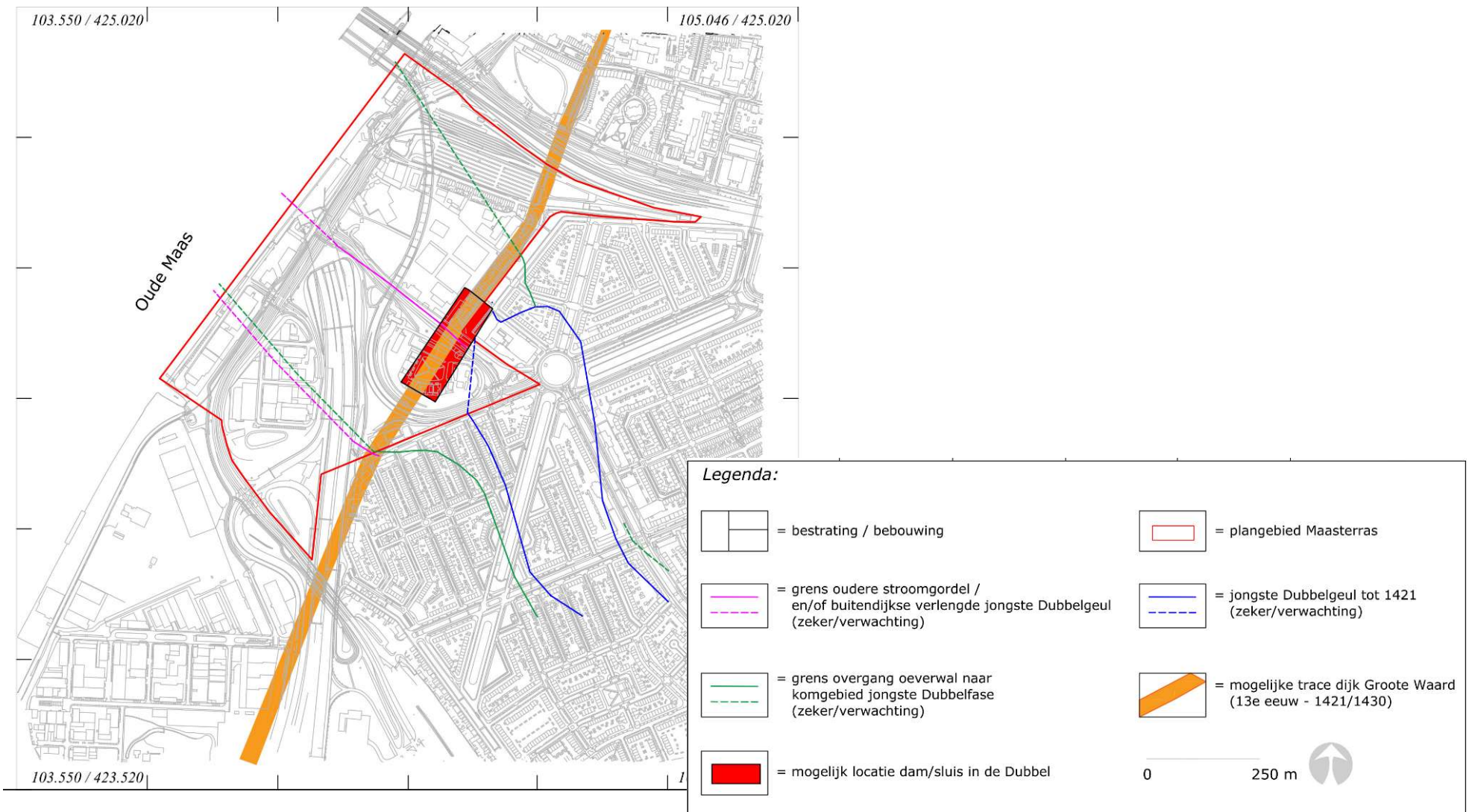
<1421: Grote Waard, Dubbel en Dubbeldam

Grote Waard <1421, (re)constructie laatmiddeleeuwse landschap en ligging kerkdorpen en ambachten

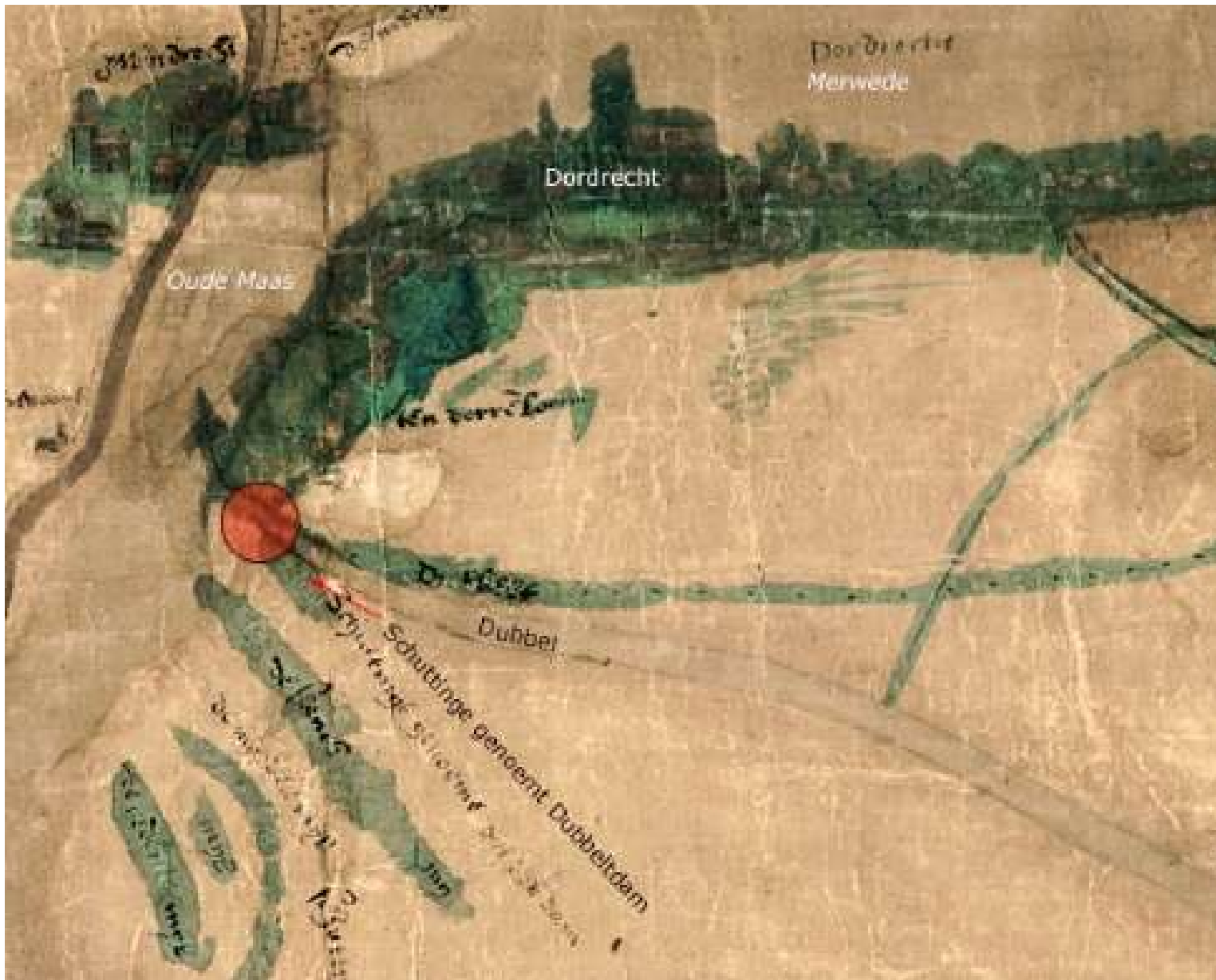
Grote Waard <1421, archeologische verwachtingskaart en onderzoeken

<1421: Dam in Dubbel en ambacht Dubbeldam

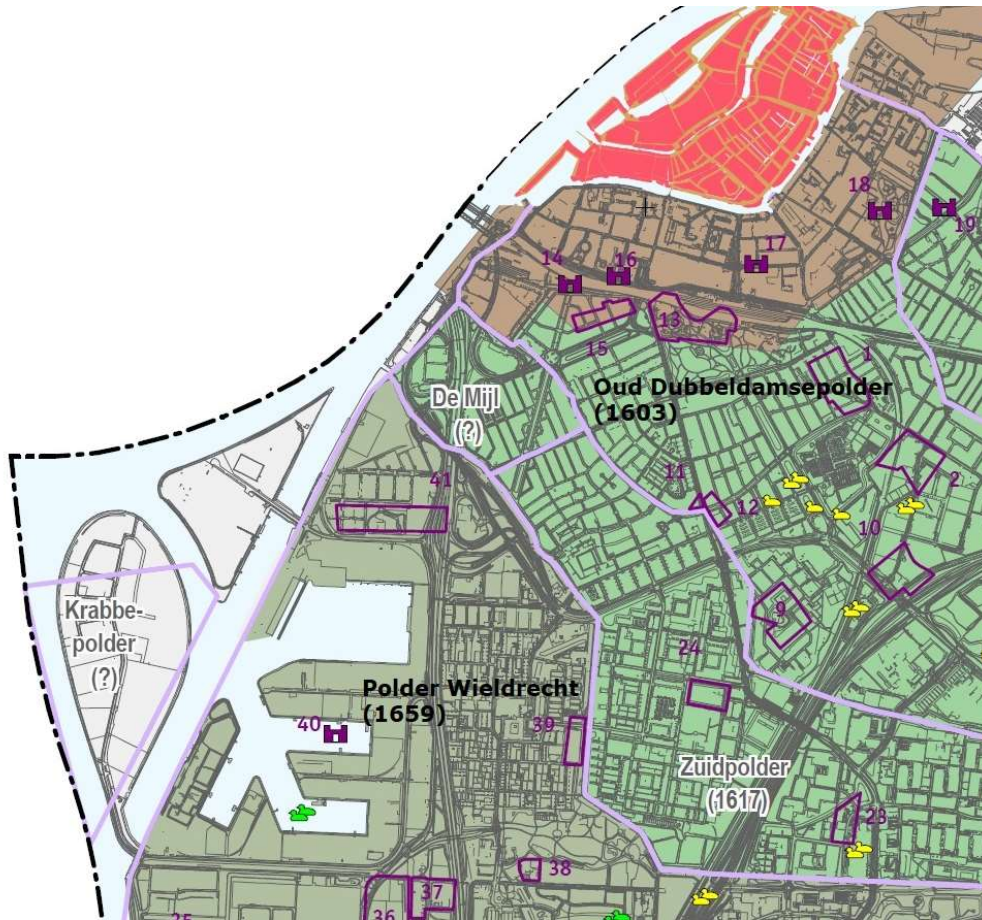
1421 vóór: reconstructie op basis van archeologische onderzoeken. Monding rivier Dubbel in rivier Oude Maas, verwachte locatie dam in Dubbel met daar dichtbij bewoning/dorp Dubbeldam

1540 Reuzenkaart met schutting Dubbeldam

1540, 'Reuzenkaart', Schilder

<1550? Ambacht/polder de Mijl

Kaart inpoldering
Dordrecht, exacte jaar
ambacht/polder De Mijl niet
bekend, mogelijk pre 1421.

Kaart 1660 met exacte grens
ambacht/polder De Mijl

1550 Omkading deel 'De Mijl'

Plattegrond door Jacob van Deventer (links) en vogelvlucht door van Van Wijngaerde (rechts)

1590 ca Omkading 'Weeskinderen Weyde'

Weeskinderen weyde (grasland), weide verbonden aan of eigendom van weeshuis in stad.

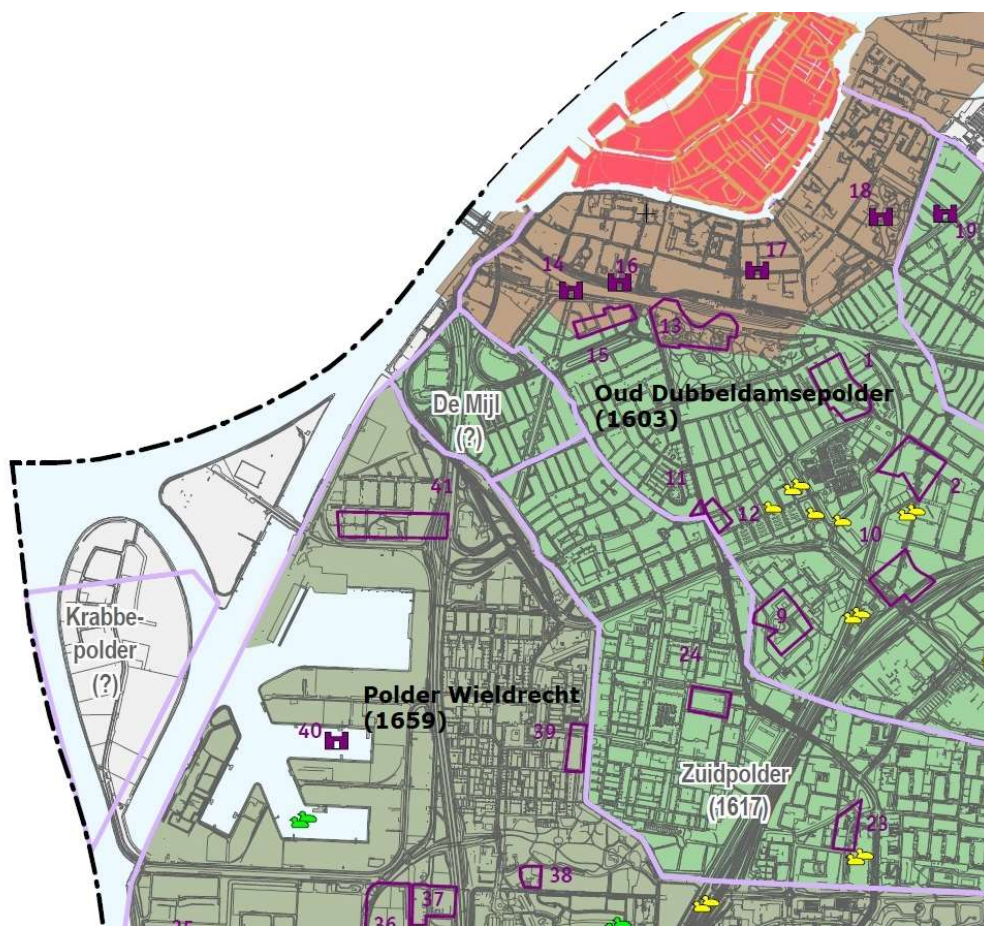
Na 1603 dijk omschreven in "Dijk vant Oudelandt van Dubbeldam tegens het Papengat ende de Steenplaets"

1592 Realisatie kleine omkadingen

1592, de eerste kleine omkaadde waarden ten zuiden van de stad Dordrecht ontstaan (na aanslibbing)

1603 Realisatie Oud Dubbeldamse polder

Kaartbijlage 2

Gemeente Dordrecht

Inpoldering van het Eiland van Dordrecht met historische buitenplaatsen
RAAP-rapport 1672, schaal 1:40.000

legenda

inpoldering

- tussen 1600 en 1650
- tussen 1650 en 1750
- tussen 1750 en 1800
- tussen 1800 en 1850
- tussen 1850 en 1900
- na 1900
- niet ingepolderd/geen gegevens
- dijk

Zuidpolder

poldernaam

(1617) jaartal van bedijking

historische bewoning

- bebouwing historische stadskern
- randzone historische stadskern
- historische dorpskern Dubbeldam (bron: kadastrale minuutplan 1826)

overig

- vml. 'Huis te Merwede' (laat-middeleeuws)
- eendenkooi (naar de kaart van Symon en Cornelis Jansz [1592])
- eendenkooi (naar de kaart uit 1635)
- huidige eendenkooi
- huidig water
- gemeentegrens

buitenplaatsen (villa's)

historische buitenplaats: (globale) begrenzing op basis van kadastrale minuutplannen

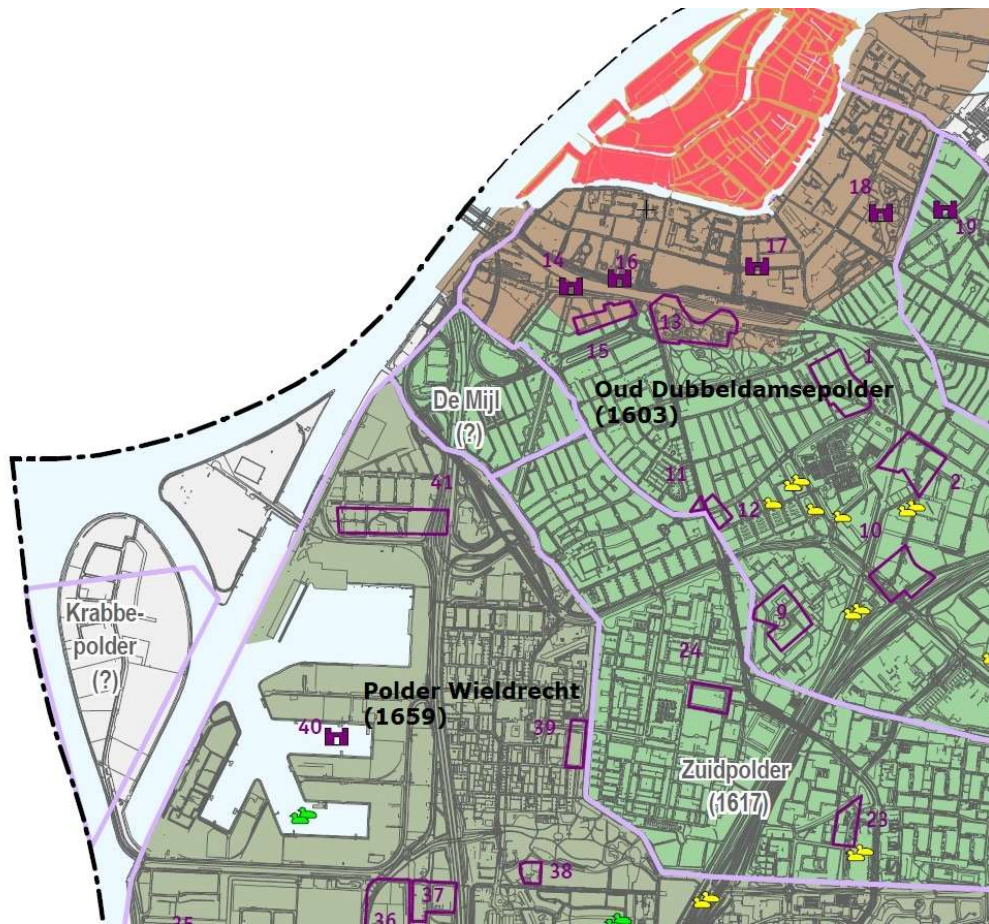
buitenplaats: begrenzing onbekend

1 Huis te Dubbeldam	22 Wielborg
2 Noordzicht	23 Zuidwijk
3 Dordwijk	24 Crabbehof
4 Rusthout	25 Allozehoefe
5 Eijkendonck	26 Groot Raij
6 Dubbelstein	27 Groenhove
7 Vredenburg	28 Rustenburg
8 Haaswijk	29 Berkenhof
9 Zuidhoven	30 Beenwijk
10 Buitenrust	31 Kilzigt
11 Krispijn	32 Catharinahoeve
12 Stadvliedt	33 Wielhoven
13 Weizigt	34 Crab- en Landzigt
14 Rozenhof	35 Veerzicht
15 Bellevue	36 Gravenstein
16 Klivijk	37 Amstelwijk
17 Villa Maria	38 Vlietzicht
18 Merwestein	39 Crabbesteyn
19 Noordhove	40 naam onbekend
20 Noordhoeve	41 Louterbloemen
21 Middenhoeve	

Kaart inpoldering Dordrecht met 17^e en 18^e eeuwse buitenplaatsen en 19^e eeuwse stadvilla's.

1611: Uitbreiding omkaadde terrein naar zuiden "Kerckelant", oudste deel sluit aan op dijk van Oud Dubbeldamse polder uit 1603 (rood, rechts).

Kaartbijlage 2

Gemeente Dordrecht

Inpoldering van het Eiland van Dordrecht met historische buitenplaatsen
RAAP-rapport 1672, schaal 1:40.000

legenda

inpoldering

- tussen 1600 en 1650
- tussen 1650 en 1750
- tussen 1750 en 1800
- tussen 1800 en 1850
- tussen 1850 en 1900
- na 1900
- niet ingepolderd/geen gegevens
- dijk

Zuidpolder
(1617) poldernaam
jaartal van bedijking

historische bewoning

- bebouwing historische stadskern
- randzone historische stadskern
- historische dorpskern Dubbeldam (bron: kadastrale minuutplan 1826)

overig

- vml. 'Huis te Merwede' (laat-middeleeuws)
- eendenkooi (naar de kaart van Symon en Cornelis Jansz [1592])
- eendenkooi (naar de kaart uit 1635)
- huidige eendenkooi
- huidig water
- gemeentegrens

buitenplaatsen (villa's)

 historische buitenplaats: (globale) begrenzing op basis van kadastrale minuutplannen

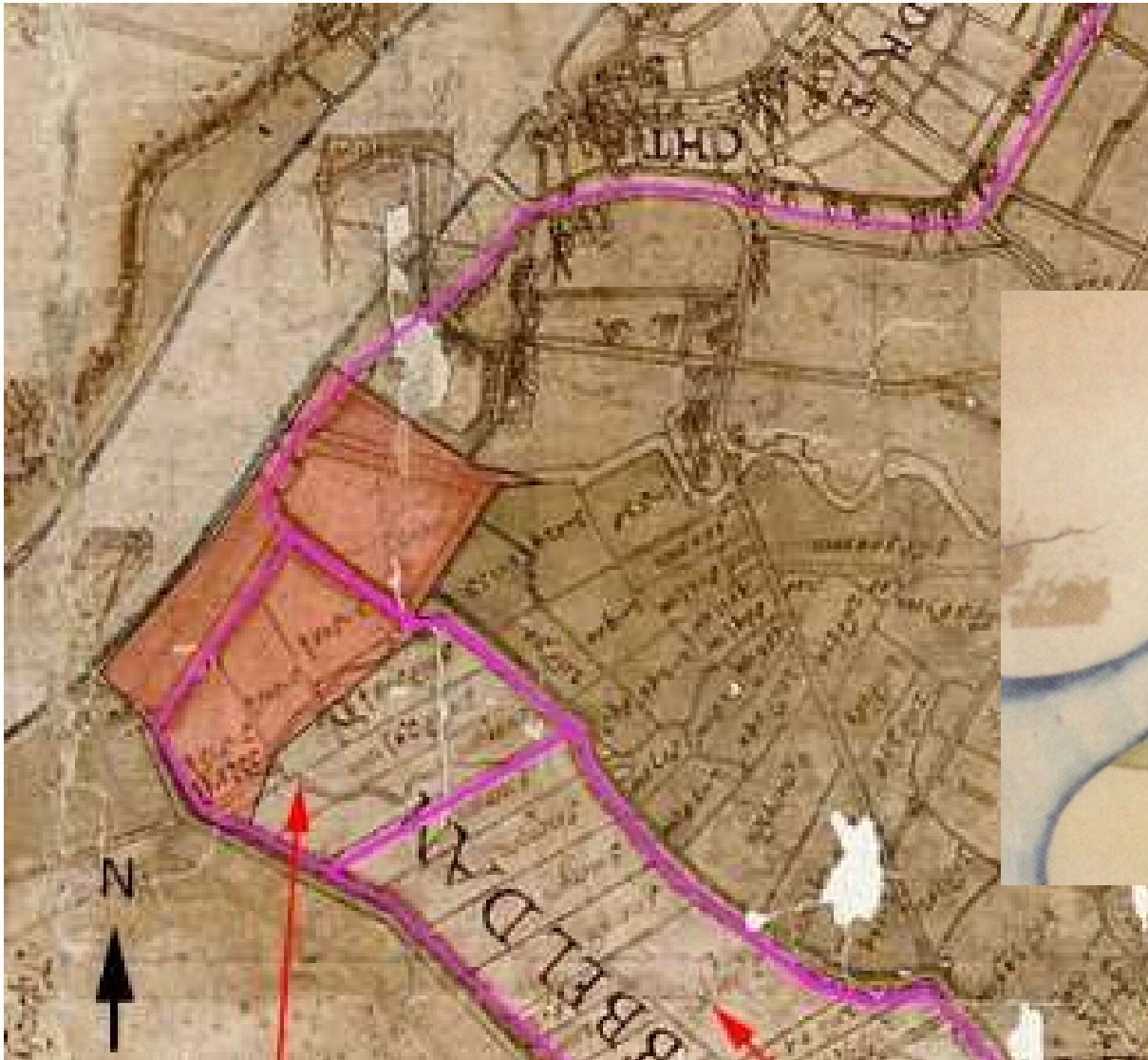
 buitenplaats: begrenzing onbekend

1 Huis te Dubbeldam	22 Wielborg
2 Noordzicht	23 Zuidwijk
3 Dordwijk	24 Crabbehof
4 Rusthout	25 Alloyzehoeve
5 Eijkendonck	26 Groot Raij
6 Dubbelstein	27 Groenhove
7 Vredenburg	28 Rustenburg
8 Haaswijk	29 Berkenhof
9 Zuidhoven	30 Beenwijk
10 Buitenrust	31 Kilzigt
11 Krispijn	32 Catharinahoeve
12 Stadtvlied	33 Wielhoven
13 Weizigt	34 Crab- en Landzigt
14 Rozenhof	35 Veerzicht
15 Bellevue	36 Gravenstein
16 Klwijk	37 Amstelwijk
17 Villa Maria	38 Vlietzicht
18 Merwestein	39 Crabbesteyn
19 Noordhove	40 naam onbekend
20 Noordhoeve	41 Louterbloemen

Kaart inpoldering Dordrecht met 17^e en 18^e eeuwse buitenplaatsen en 19^e eeuwse stadvilla's

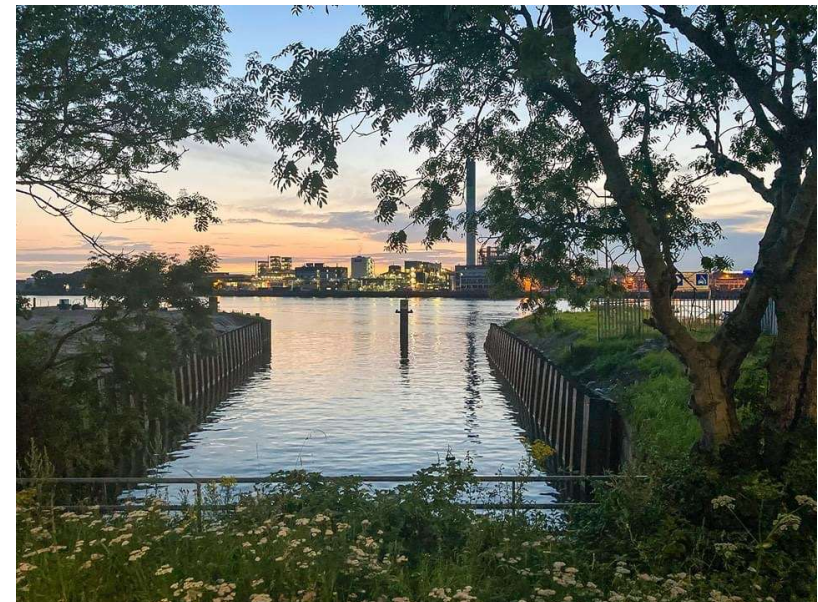
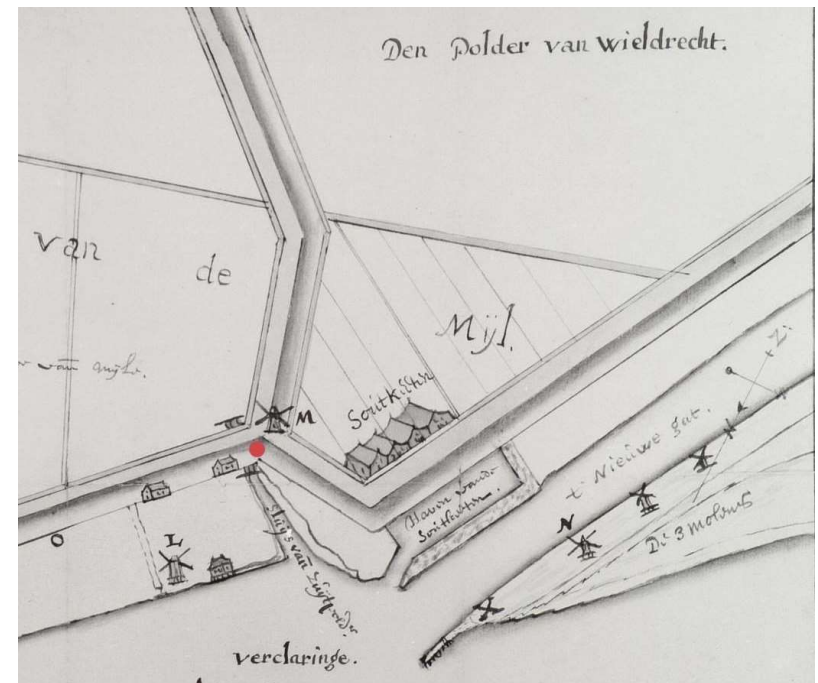

1617-1619 Boezem, kleiwinning of balkengat?

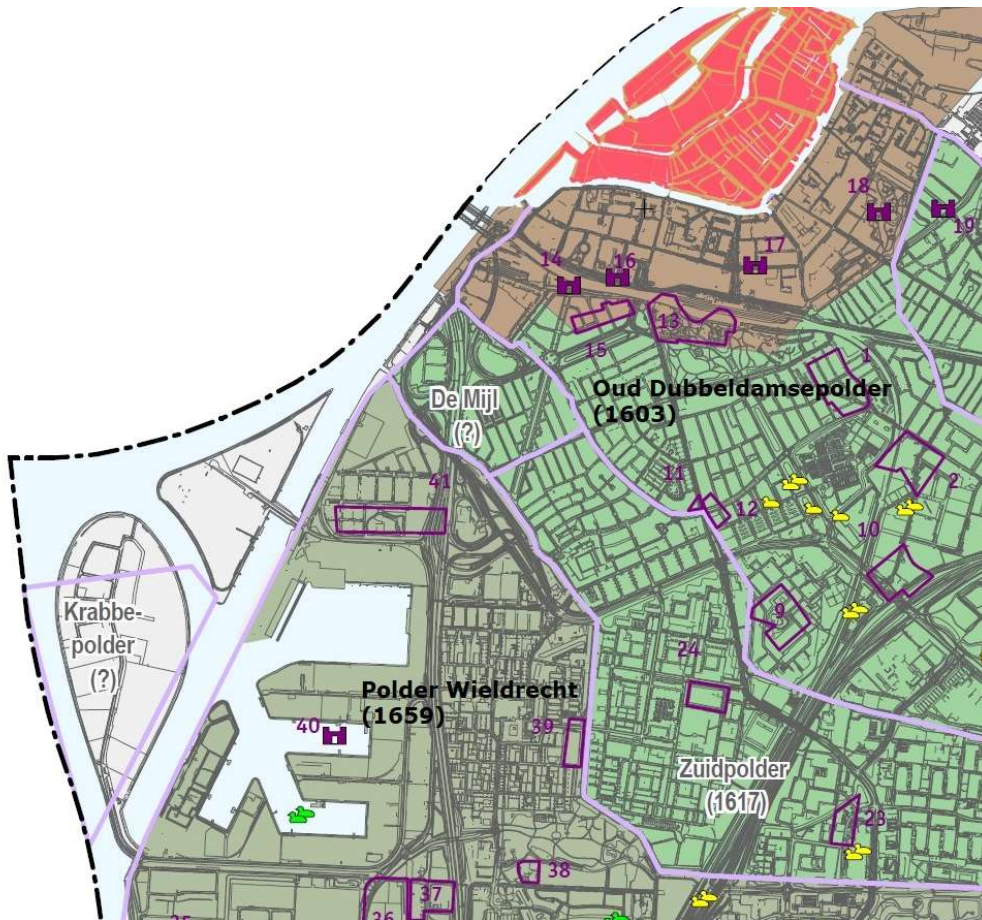
1617-1619, F. en J. Symonsz. van Jansz & Schellincx: polders en dijken

1617 Mijlse haven of Mijlhaven

Uitmonding van de sluis van de Zuidpolder (en sinds 1875 van het gemaal de Mijl) op de Oude Maas. Nooit echt gebruikt als haven.

1659 Realisatie Polder Wieldrecht

Kaartbijlage 2

Gemeente Dordrecht

Inpoldering van het Eiland van Dordrecht met historische buitenplaatsen
RAAP-rapport 1672, schaal 1:40.000

legenda

inpoldering

- tussen 1600 en 1650
- tussen 1650 en 1750
- tussen 1750 en 1800
- tussen 1800 en 1850
- tussen 1850 en 1900
- na 1900
- niet ingepolderd/geen gegevens
- dijk

Zuidpolder

poldernaam

(1617) jaartal van bedijking

historische bewoning

- bebouwing historische stadskern
- randzone historische stadskern
- historische dorpskern Dubbeldam (bron: kadastrale minuutplan 1826)

overig

- vml. 'Huis te Merwede' (laat-middeleeuws)
- eendenkooi (naar de kaart van Symon en Cornelis Jansz [1592])
- eendenkooi (naar de kaart uit 1635)
- huidige eendenkooi
- huidig water
- gemeentegrens

buitenplaatsen (villa's)

historische buitenplaats: (globale) begrenzing op basis van kadastrale minuutplannen

buitenplaats: begrenzing onbekend

1 Huis te Dubbeldam	22 Wielborg
2 Noordzicht	23 Zuidwijk
3 Dordwijk	24 Crabbehof
4 Rusthout	25 Alloyzehoeve
5 Eijkendonck	26 Groot Raij
6 Dubbelstein	27 Groenhove
7 Vredenburg	28 Rustenburg
8 Haaswijk	29 Berkenhof
9 Zuidhoven	30 Beenwijk
10 Buitenrust	31 Kilzigt
11 Krispijn	32 Catharinahoeve
12 Stadtvlied	33 Wielhoven
13 Weizigt	34 Crab- en Landzigt
14 Rozenhof	35 Veerzicht
15 Bellevue	36 Gravenstein
16 Klivijk	37 Amstelwijk
17 Villa Maria	38 Vlietzicht
18 Merwestein	39 Crabbesteyn
19 Noordhove	40 naam onbekend
20 Noordhoeve	41 Louterbloemen
21 Middenhoeve	

Kaart inpoldering Dordrecht met 17e en 18e eeuwse buitenplaatsen en 19e eeuwse stadvilla's.

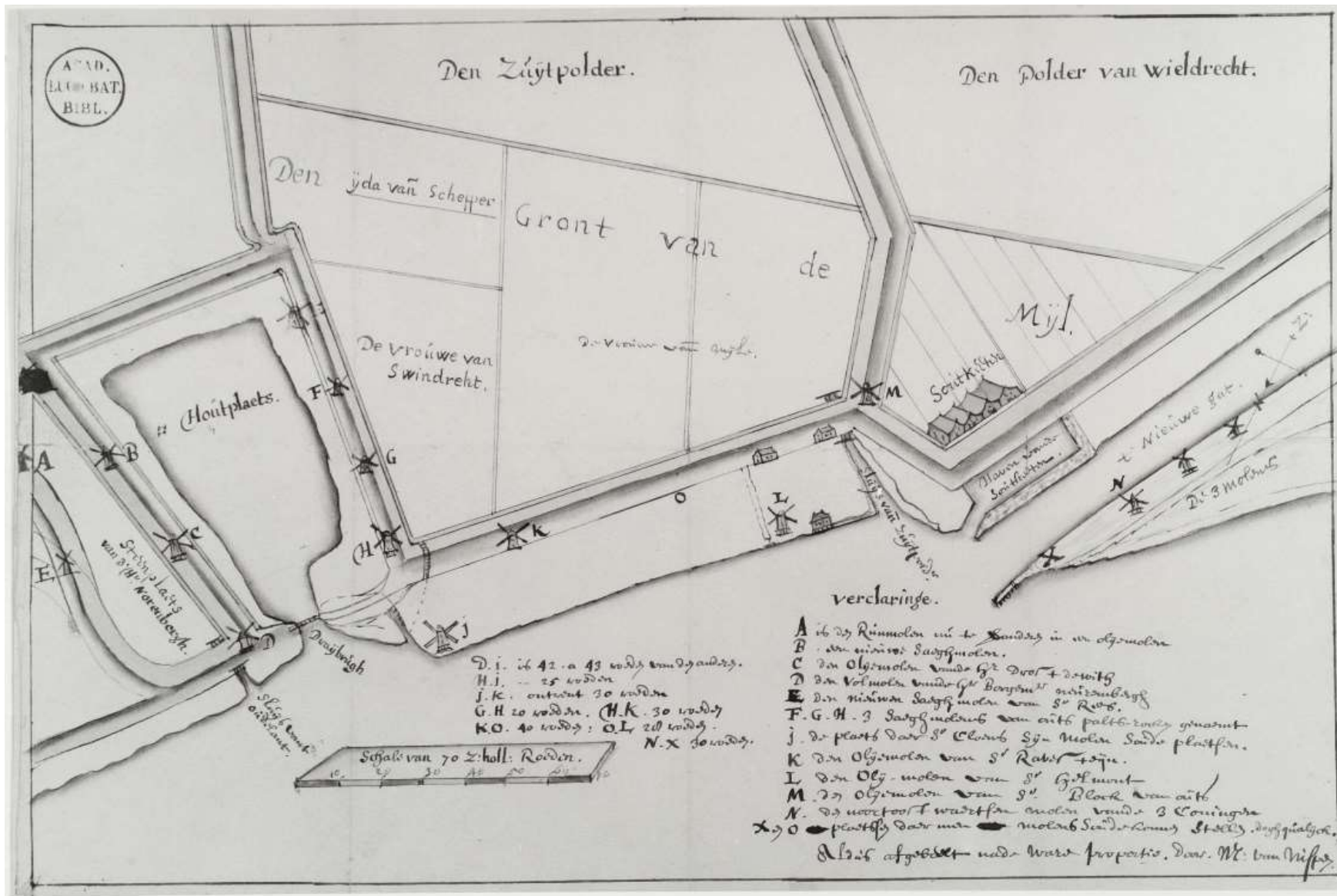

1673 Balkengat, molens, sluizen

Een sterk gegroeid aantal molens in het verder agrarische gebied.

1690 ca Houtplaets, steenplaets en molens

Ca 1690, 'Houtplaets' (later Papegat) en Steenplaets van de heer Norenbergh. NB de duidelijke grens van 'Den Gront van de Mijl.'

1742 Het Paepe Gatt: steenplaats en balkgaten

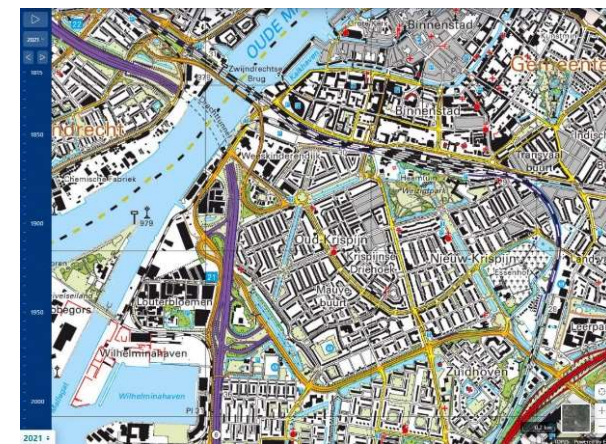
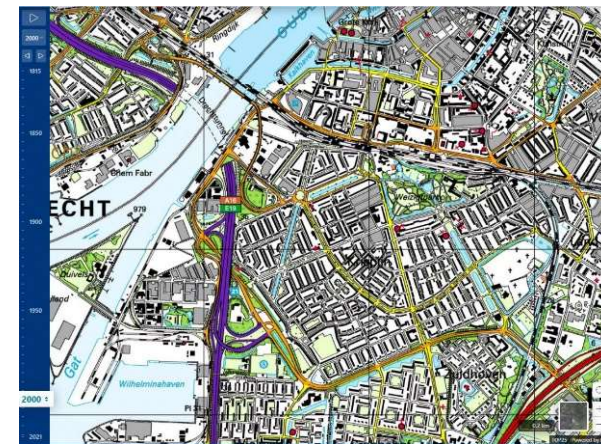
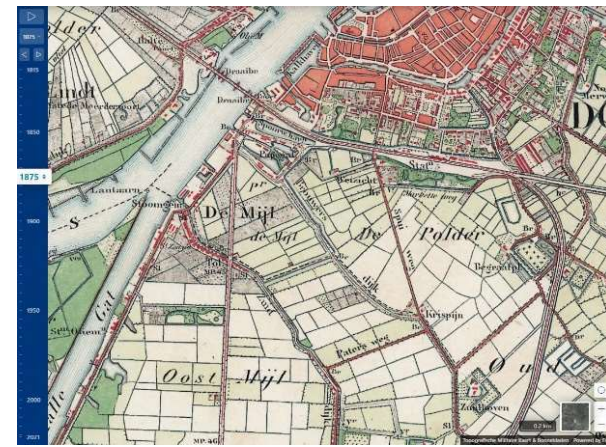

Rond 1690 was de steenplaats met zelling in bezit van Johan van Neurenberg, hier Jan van der Linden. De steenbakkerij bleef tot 1869 in gebruik en produceerde o.a. de Dordtse Vorm (18/19x9x4 cm).

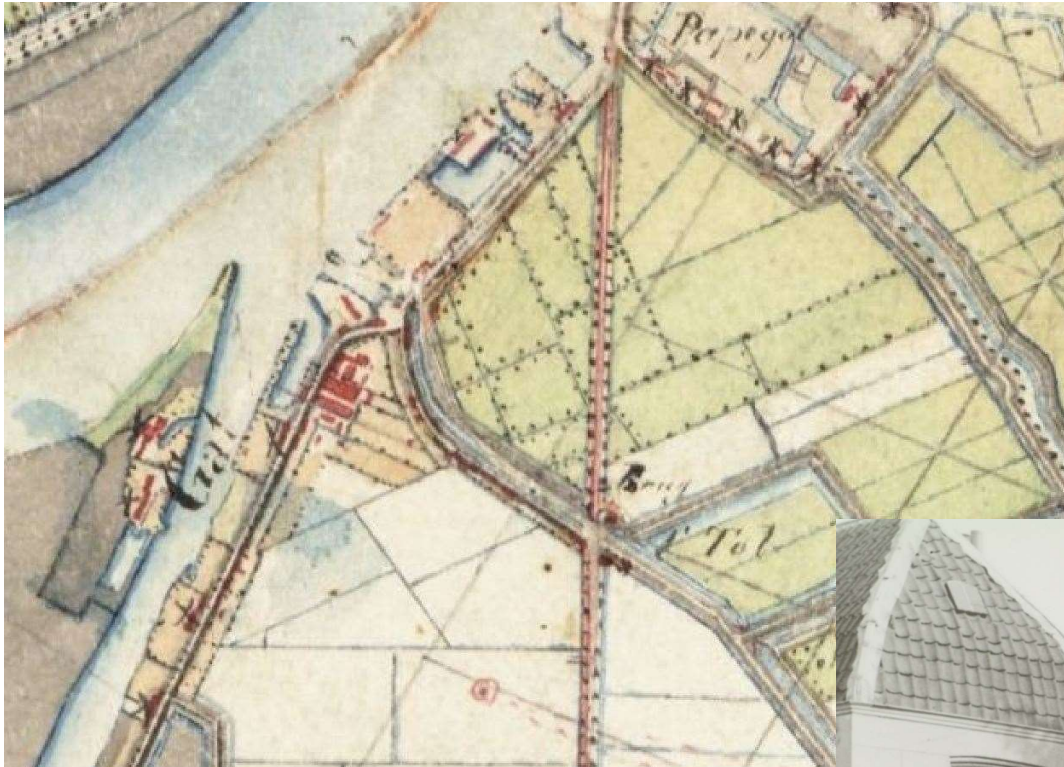
1790 Loop Mijldijk- 'sGravendeelsedijk

1790 Mijldijk en grote balkengaten (Spuiweg = Krispijnseweg).

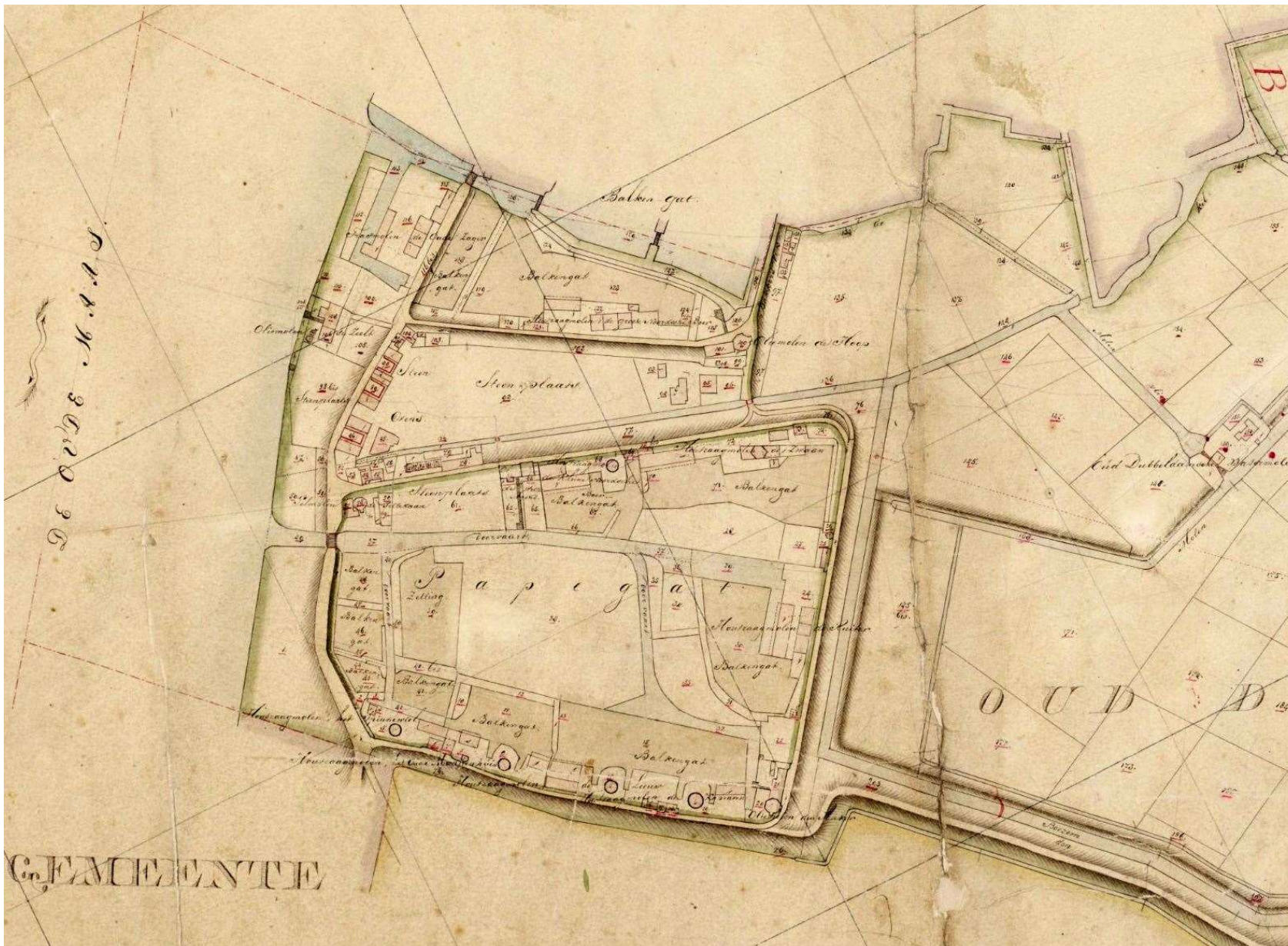
1821 Aanleg Rijksweg met buurtschap 1^e Tol op kruising

Kaart: 1847
Foto: circa 1935

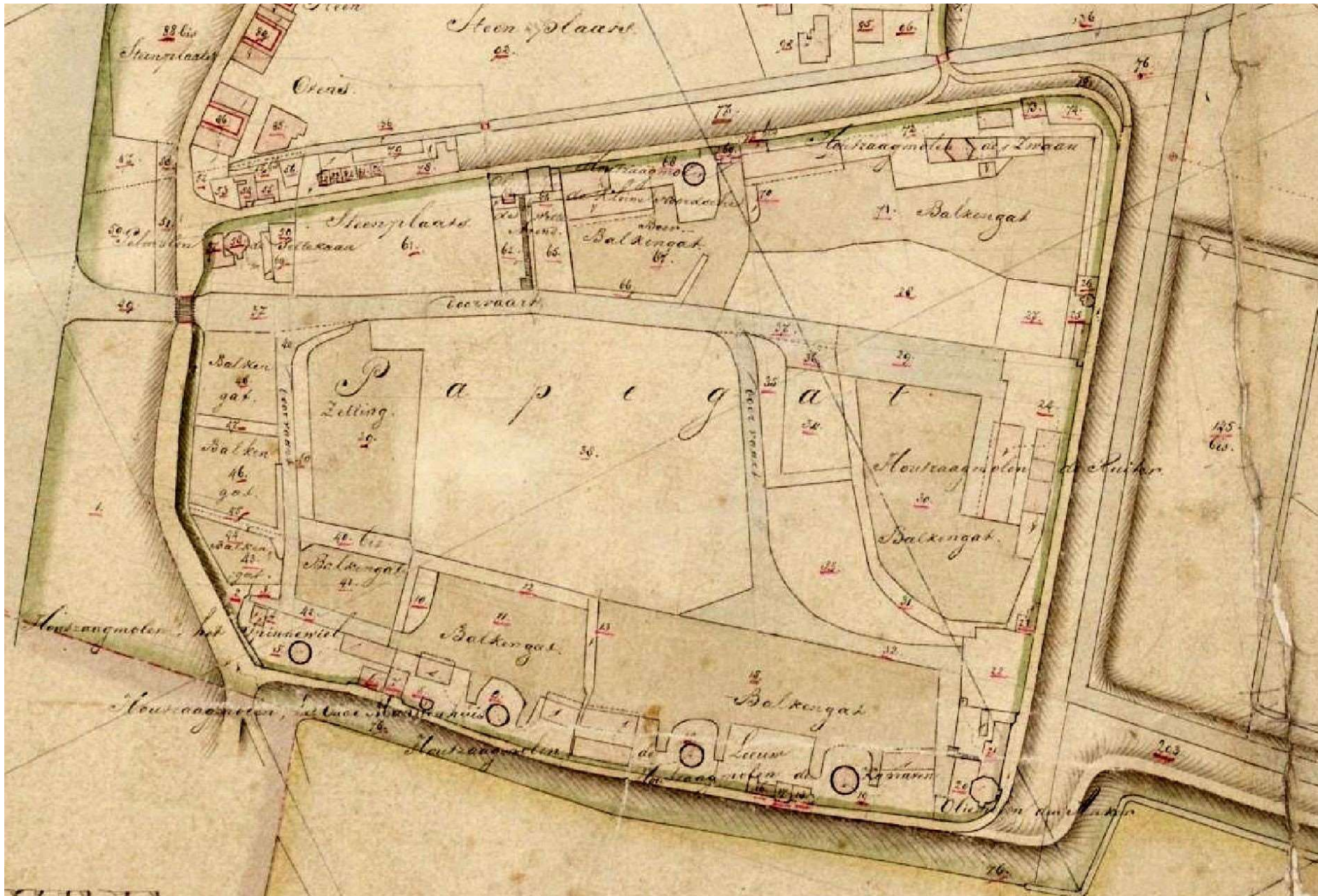

1832 Minuutplan Papegat en omgeving

1832 Papegat en steenplaats op kadastraal minuutplan

1832 Minuutplan Papegat in detail

1832 Papegat kadastraal minuutplan

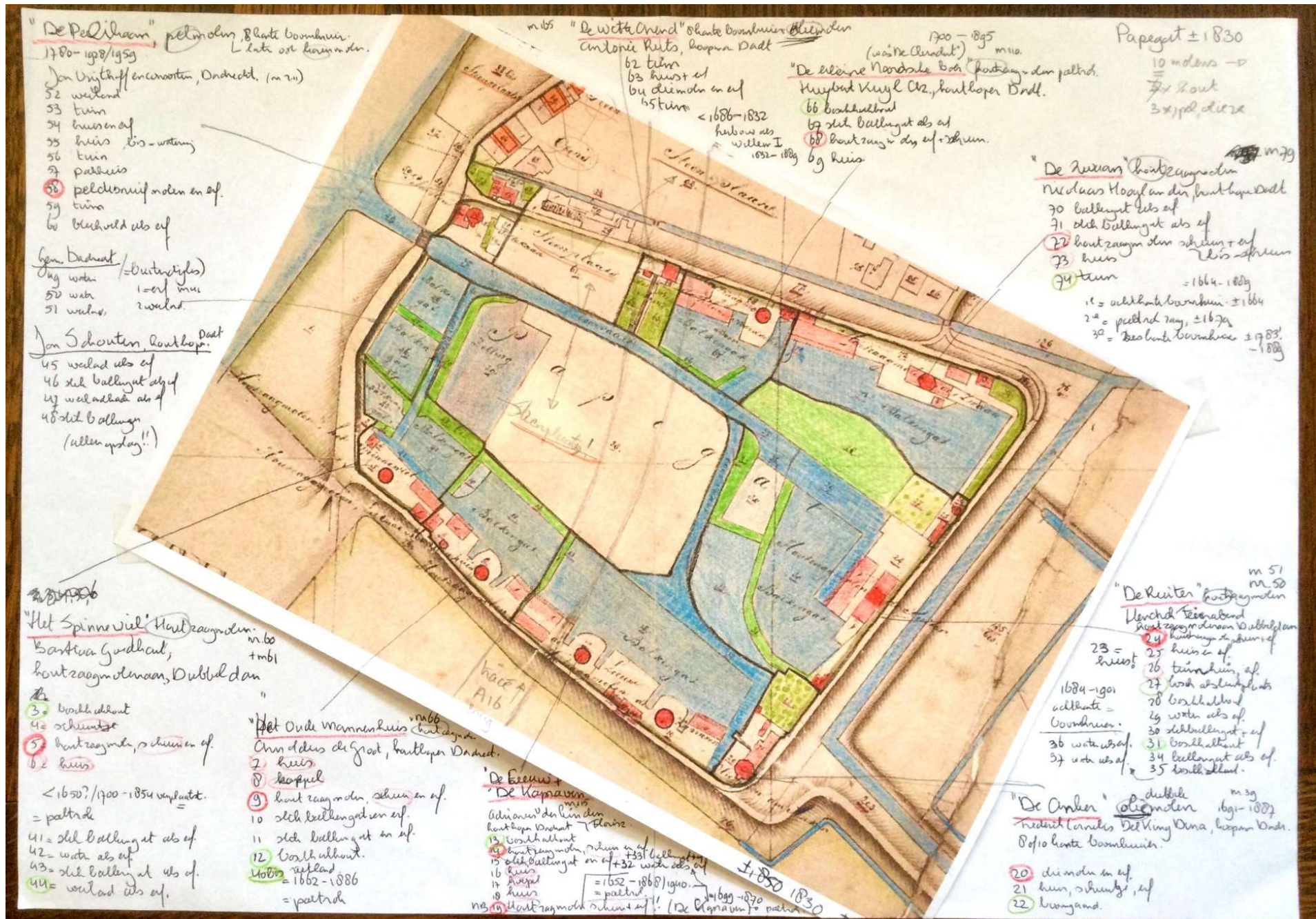

1832 Minuutplan Papegat e.o. met molenlocaties (18x)

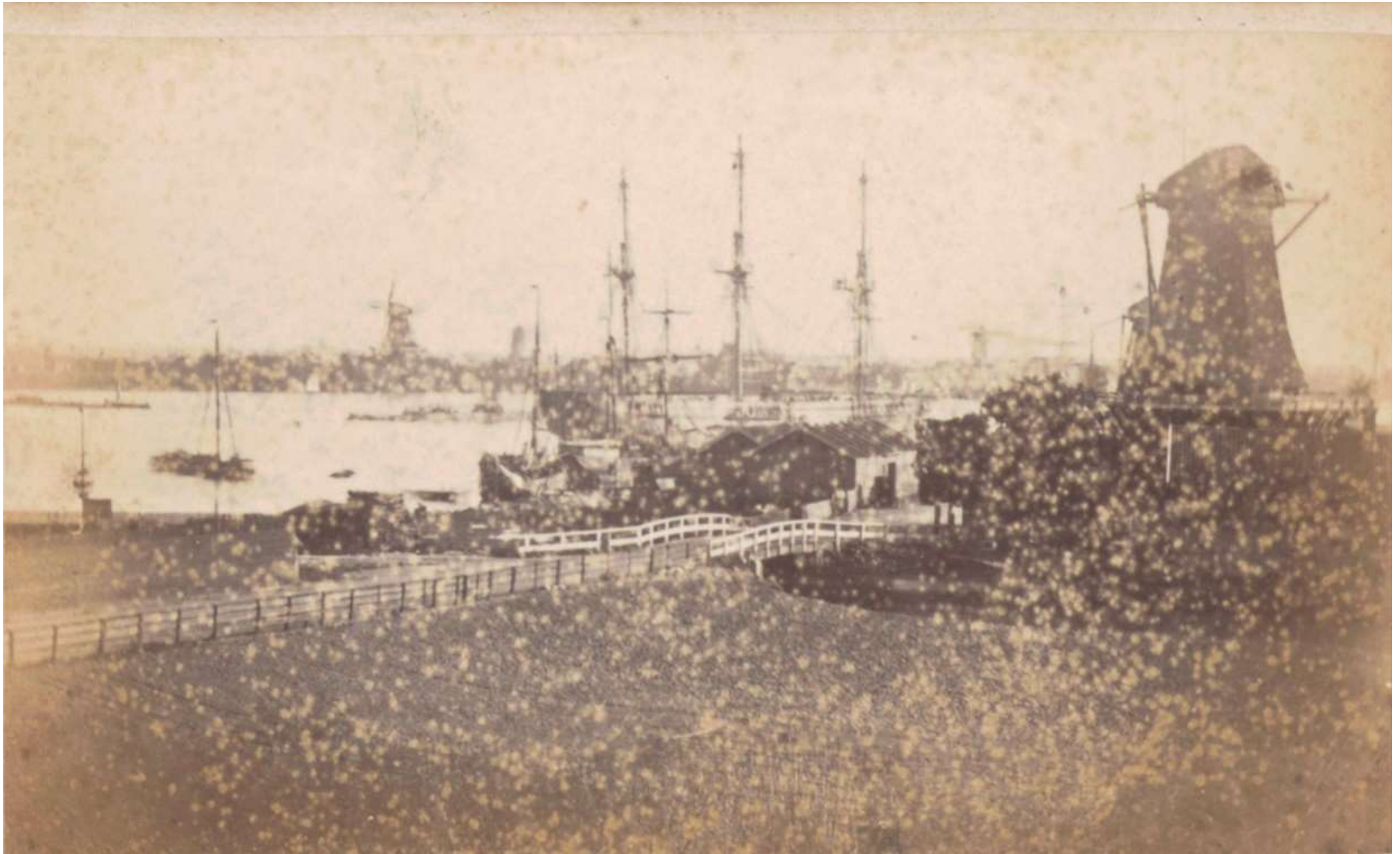

1832 Minuutplan met molens (18x), steenbakkerij etc.

1832 Minuutplan Papegat met molenterreinen en detailinfo

1860 ca Omgeving Papegatsbrug

1860 circa

1866 Bouw Spoorbrug

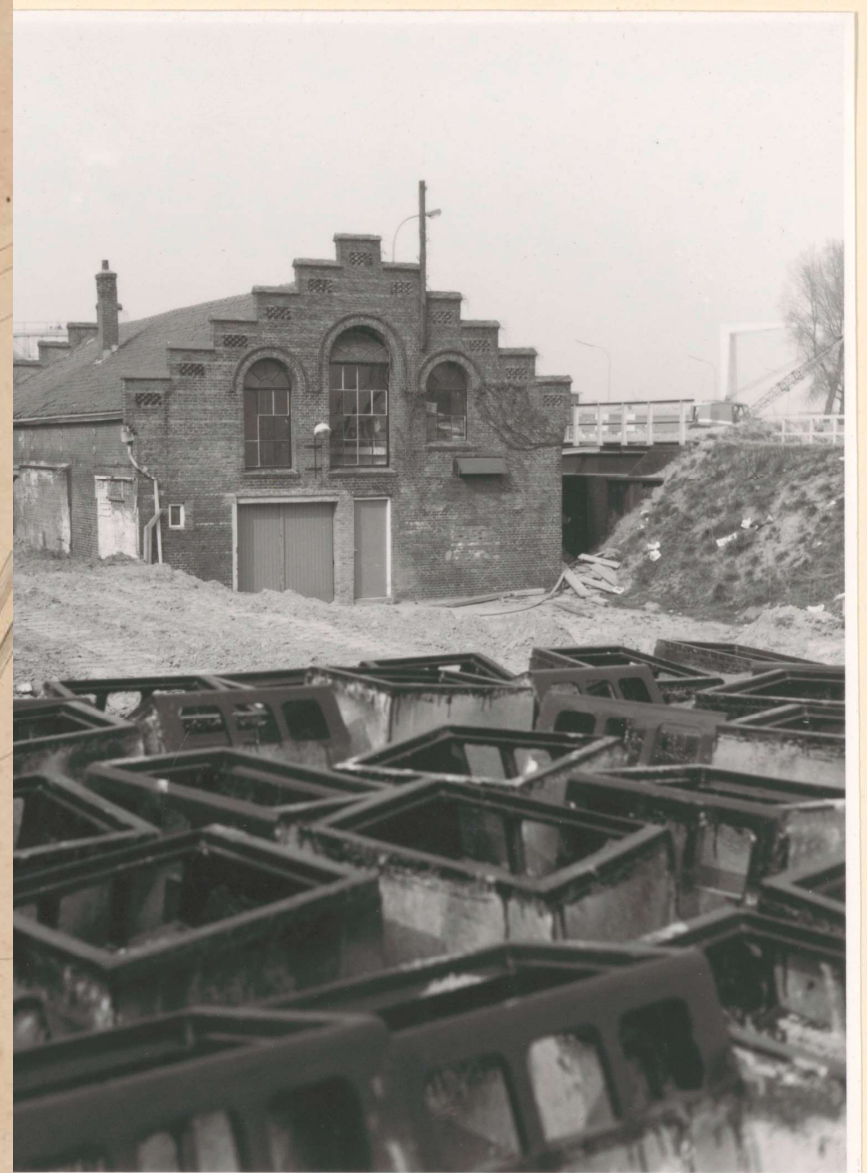
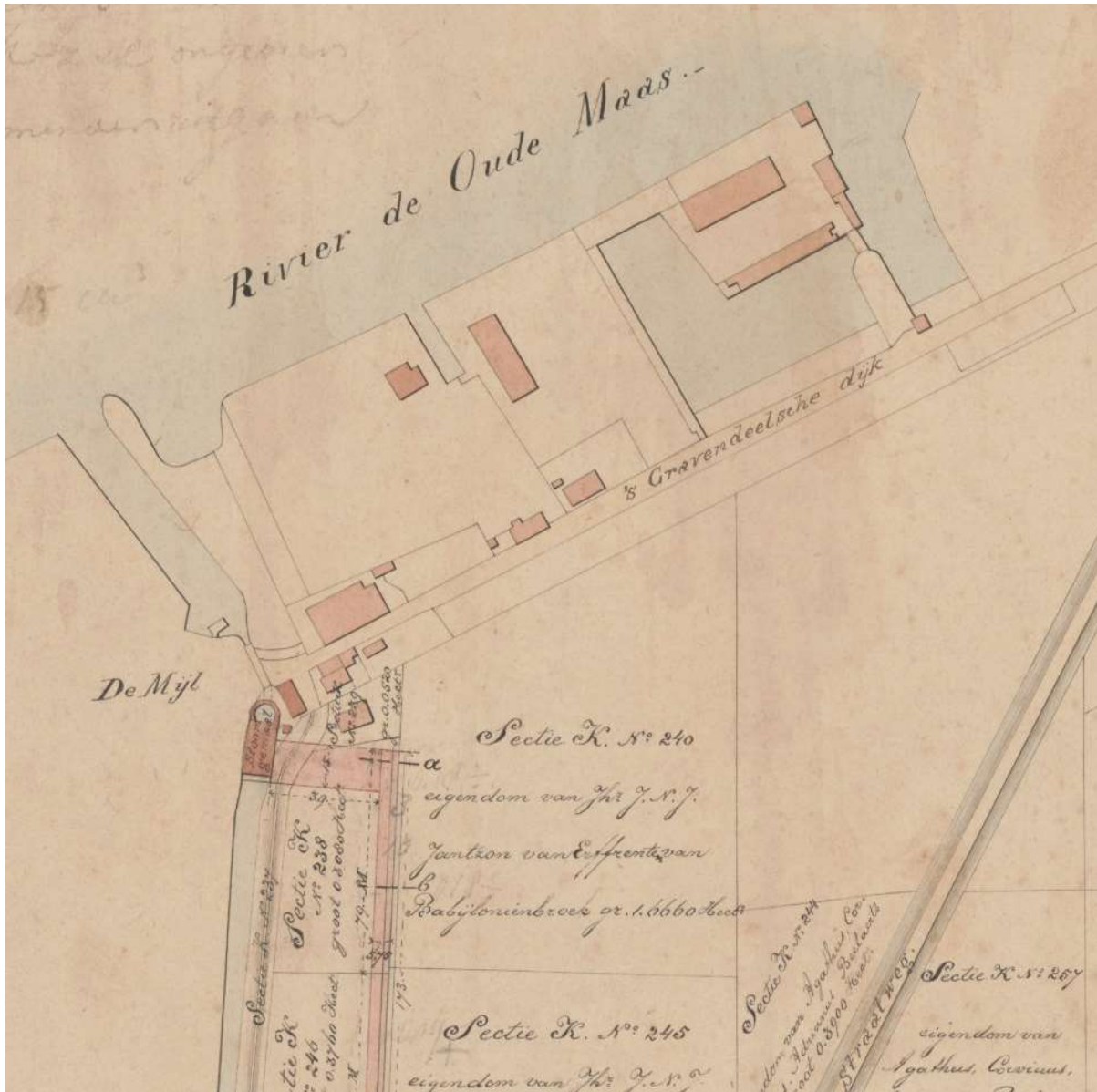
1866 aanleg spoorbrug, zicht op 14! molens, steenplaats en ovens

1868 Aanleg spoorweg en -haven

Rond 1970 is de haven gedempt (o.a. met bouwpuin sanering binnenstad)

Het stoomgemaal uit 1875, rechts vlak voor de sloop in 1973.

1889-1936 Hof Willem I

1936: 23 huizen op gebied van oliemolen Willem I, Weeskinderendijk

1895 Balkengat-Papegat

<1895?, Creosoteerwerf spoorbielzen

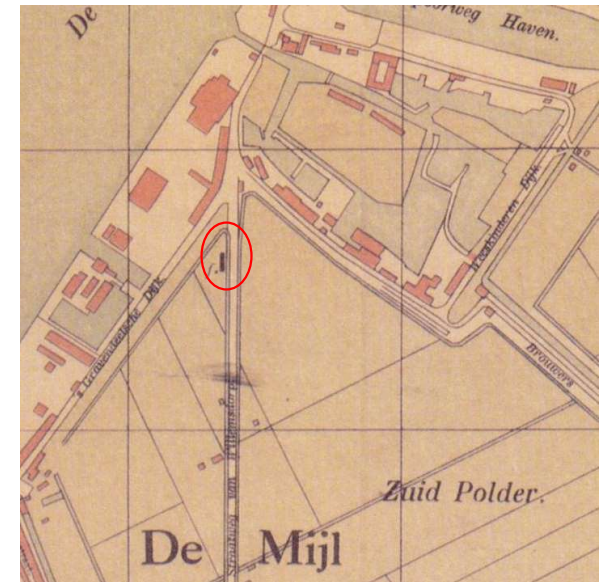

1900: spoorbielzen klaar voor creosotering, nabij oliemolen De Zeelt en Spoorhaven

1948: aquarel L. ten Bosch

1910?-1975 Christelijke bewaarschool – School met de bijbel

1930-1939: Bijzondere school lager onderwijs en Christelijke bijzondere bewaarschool, Rijksweg 1. Na de oorlog werd dit Mijlweg 1 en school "De Mijl" (school met de bijbel).

1915-na 1995 Ozon Wasserij Weeskinderendijk

Boven: circa 1915

Onder: 1939 nieuwbouw

1920-? Houthandel Berger Weeskinderendijk boven

Kantoor en ingang onzer zagerij te Dordrecht

Bedrijfscomplex met
cultuurhistorische waarde in
bestemmingsplan.

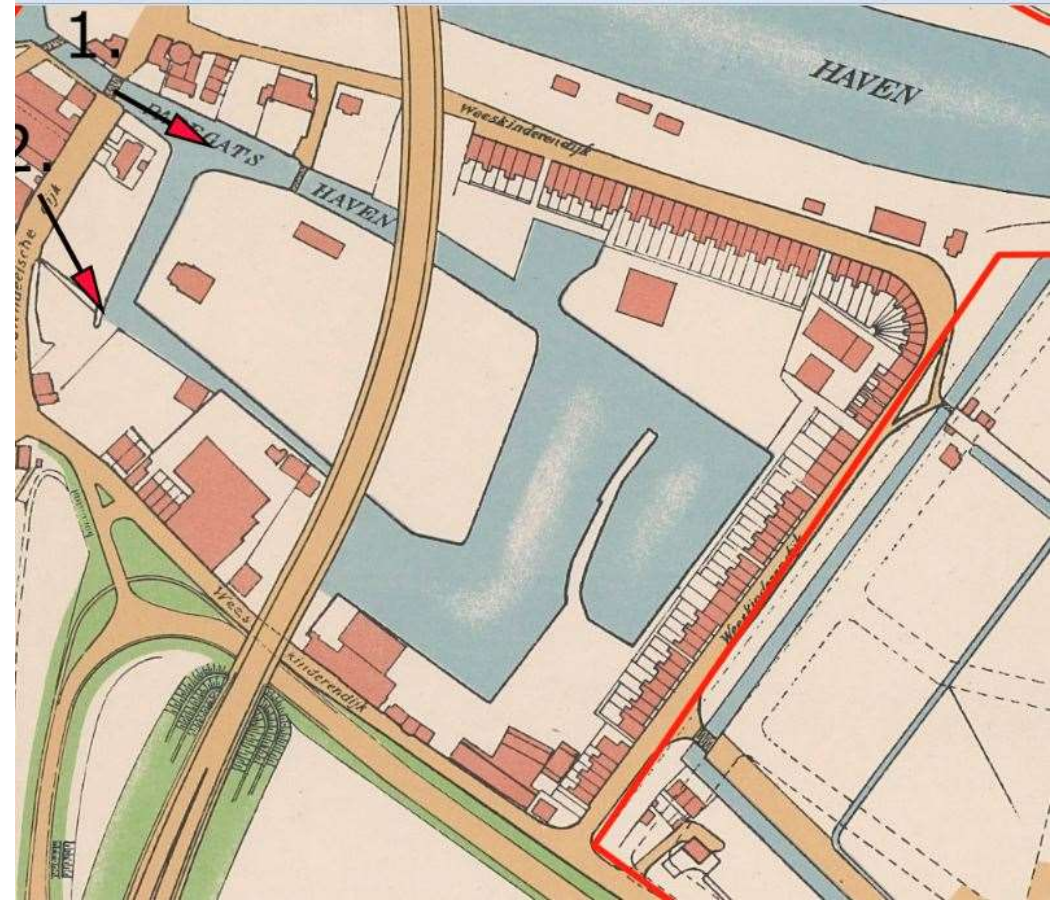
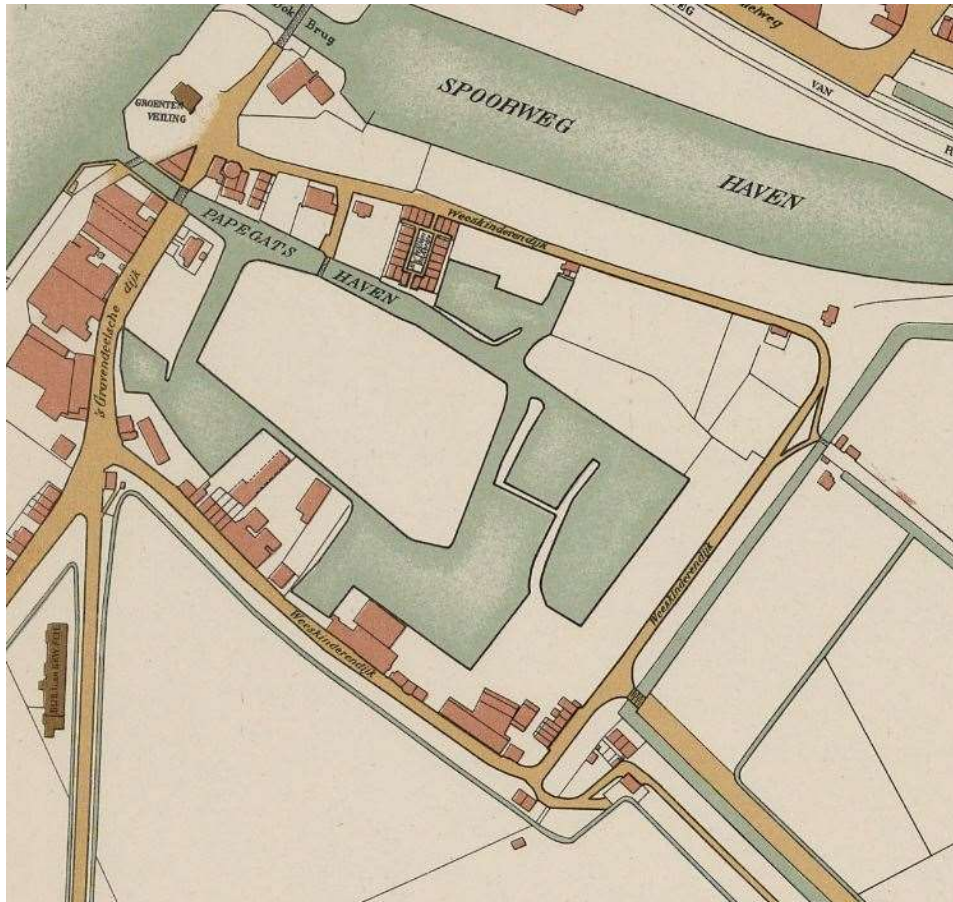
1920 ca-1962 Nieuwe Dokbrug

Boven: oude Dokbrug ca 1905
Rechts: nieuwe Dokbrug 1929

1924-1937 Woningbouw Weeskinderendijk

Links: 1923

Rechts: 1939

1935: spoorlijn vanaf Zeehaven naar Spoorhaven, rechts de Weeskinderendijk

1930-1940 wrsch: groenteveiling Papegat

1935 Papegat met groenteveiling, zicht naar zuiden (boven) en 1934 naar noorden (onder).

1937 luchtfoto (detail uit)

1936 Aanleg bergvijver riool

Bergvijver voor rioolwaterzuivering.
Nog restant aanwezig in zuidelijk deel De Put.

1937-1939 Bouw Verkeersbrug- Stadsbrug / Aanleg A16

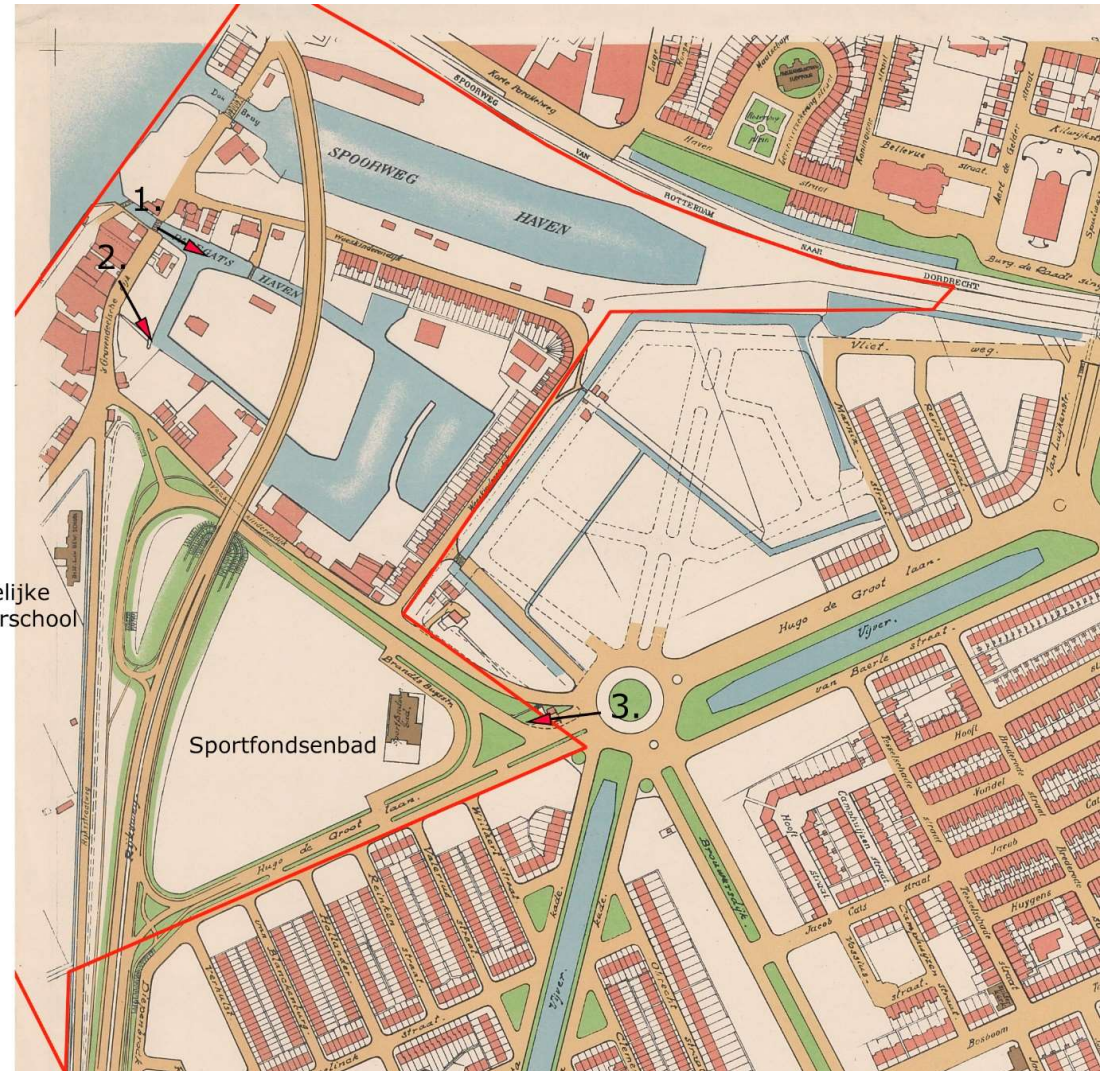

Rechts: mogelijke ontdekking sluis/dam
van Dubbeldam bij aanleg oprit

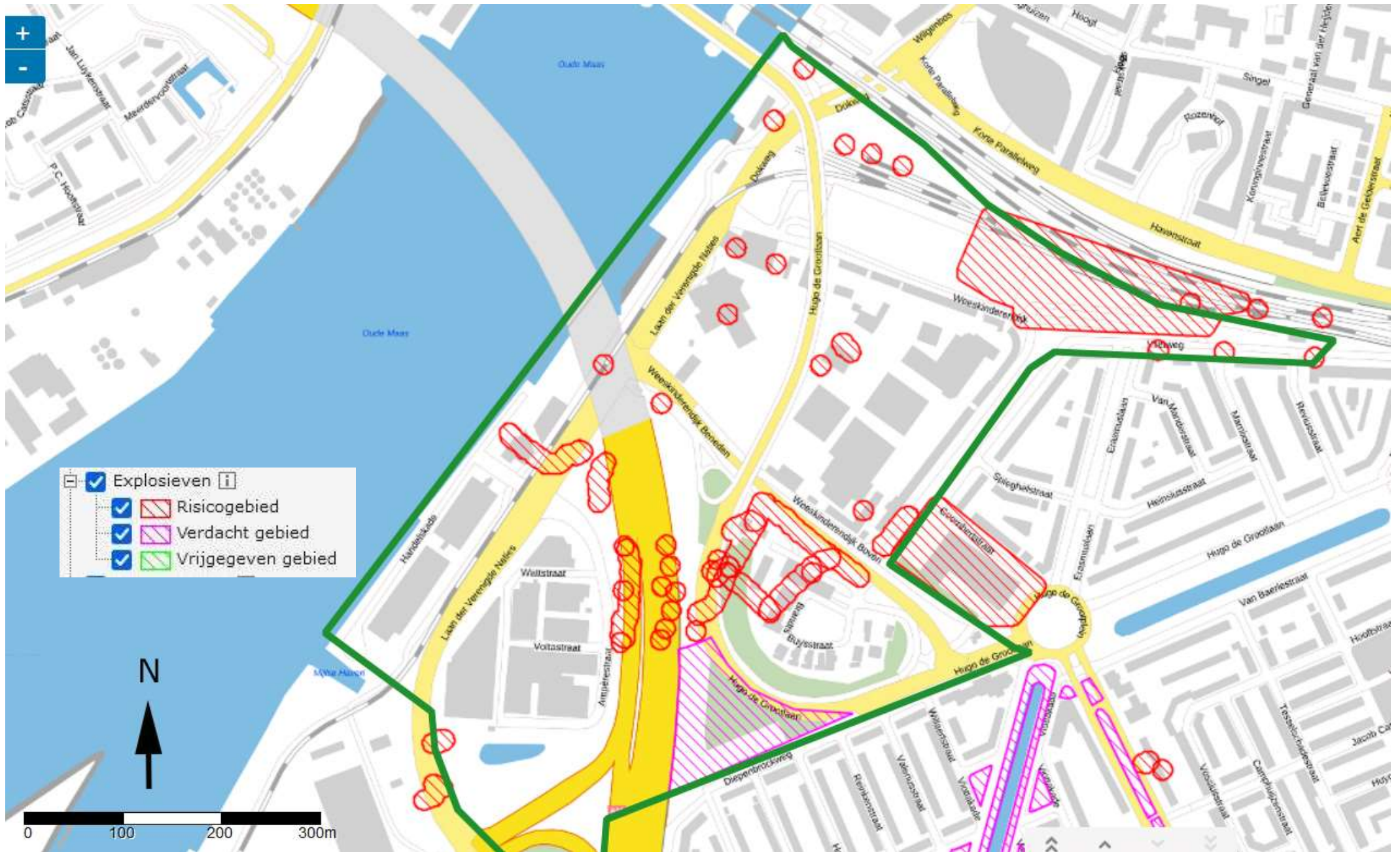
1939: Christelijke bewaarschool en Sportfondsenbad

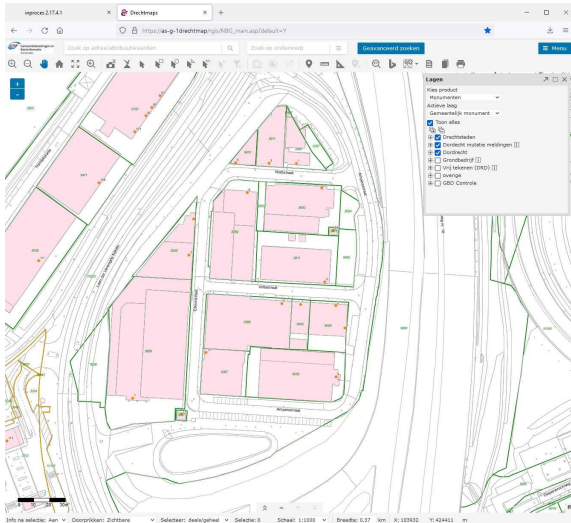
Christelijke
Bewaarschool

1939: school en Sportfondsenbad

1951 Bedrijventerrein 'De Put'

“De Put” ontleent zijn naam aan de lage ligging van het gebied: maaiveld = circa 15 cm +NAP

Onder: 1960 uitbreiding bedrijventerrein aan Ampèrestraat

1953 Watersnoodramp stationsomgeving

Rechts de bebouwing aan de Vlietweg.

1955 circa: Papegat met houthandel C Berger & Zn

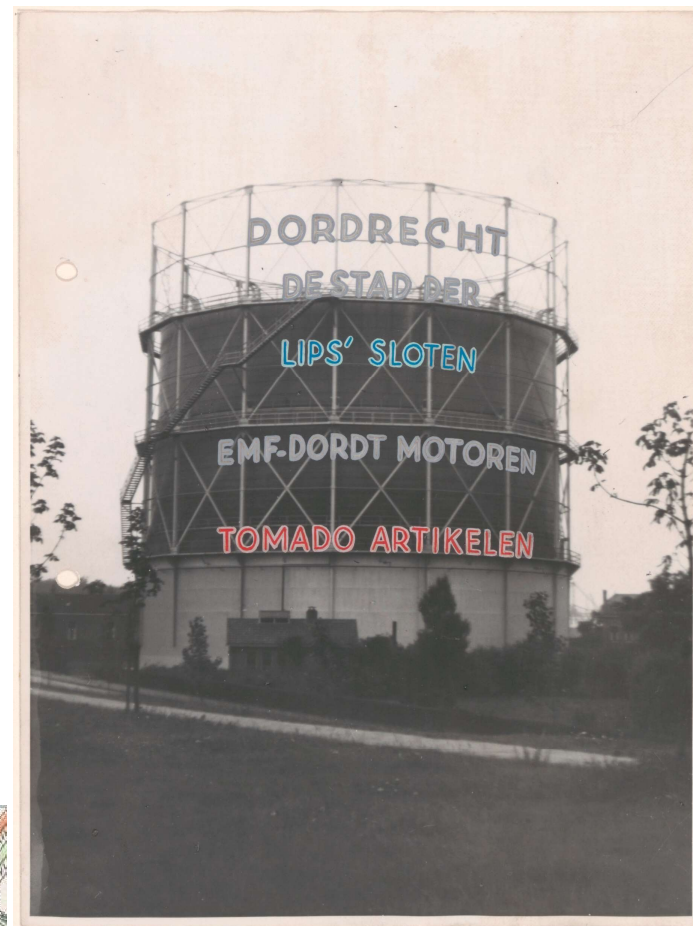
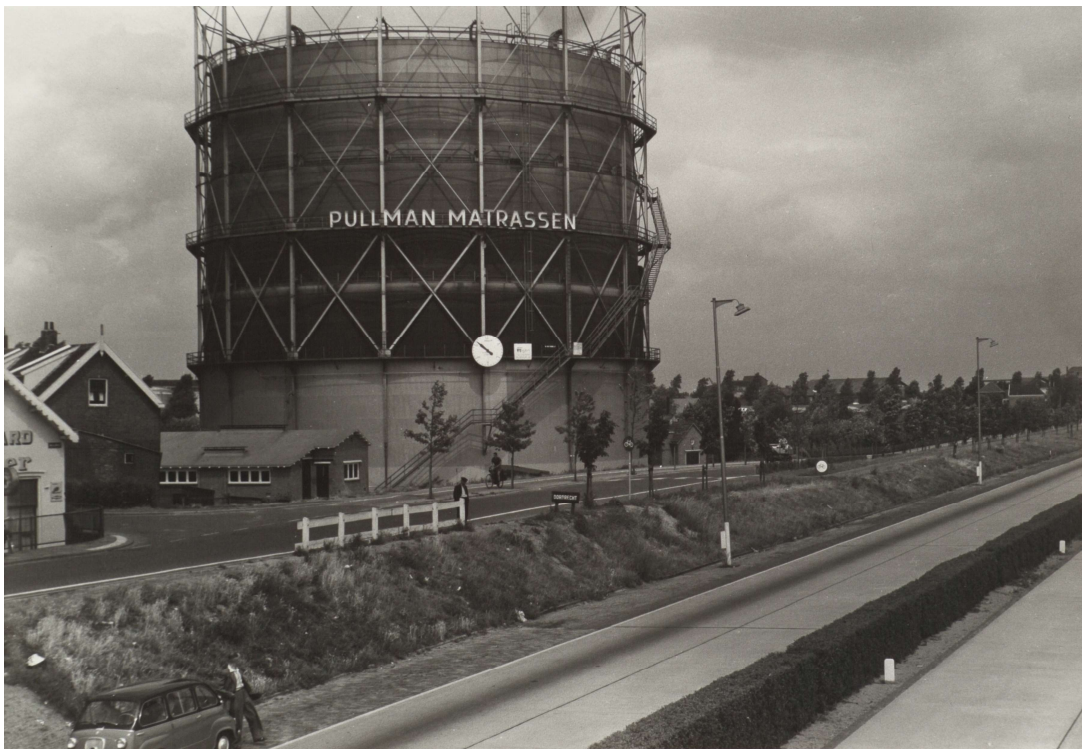
Op de
achtergrond
de
gashouder
aan de
Mijlweg

1955 circa: Papegat, balkengat

1955-1975 Gashouder Mijlweg

Gashouder ten zuiden van de bergvijver.

Ten noordwesten de sportterreinen (Flux) bij het Sportfondsenbad.

1962 ca–1970 Schwartzkopf fabriek aan Dokweg/Handelskade

1970-79: Chevron

1975 Aanleg Drechtunnel

Gezien vanaf Zwijndrecht richting Dordrecht

1989 aanleg Laan der Verenigde Naties

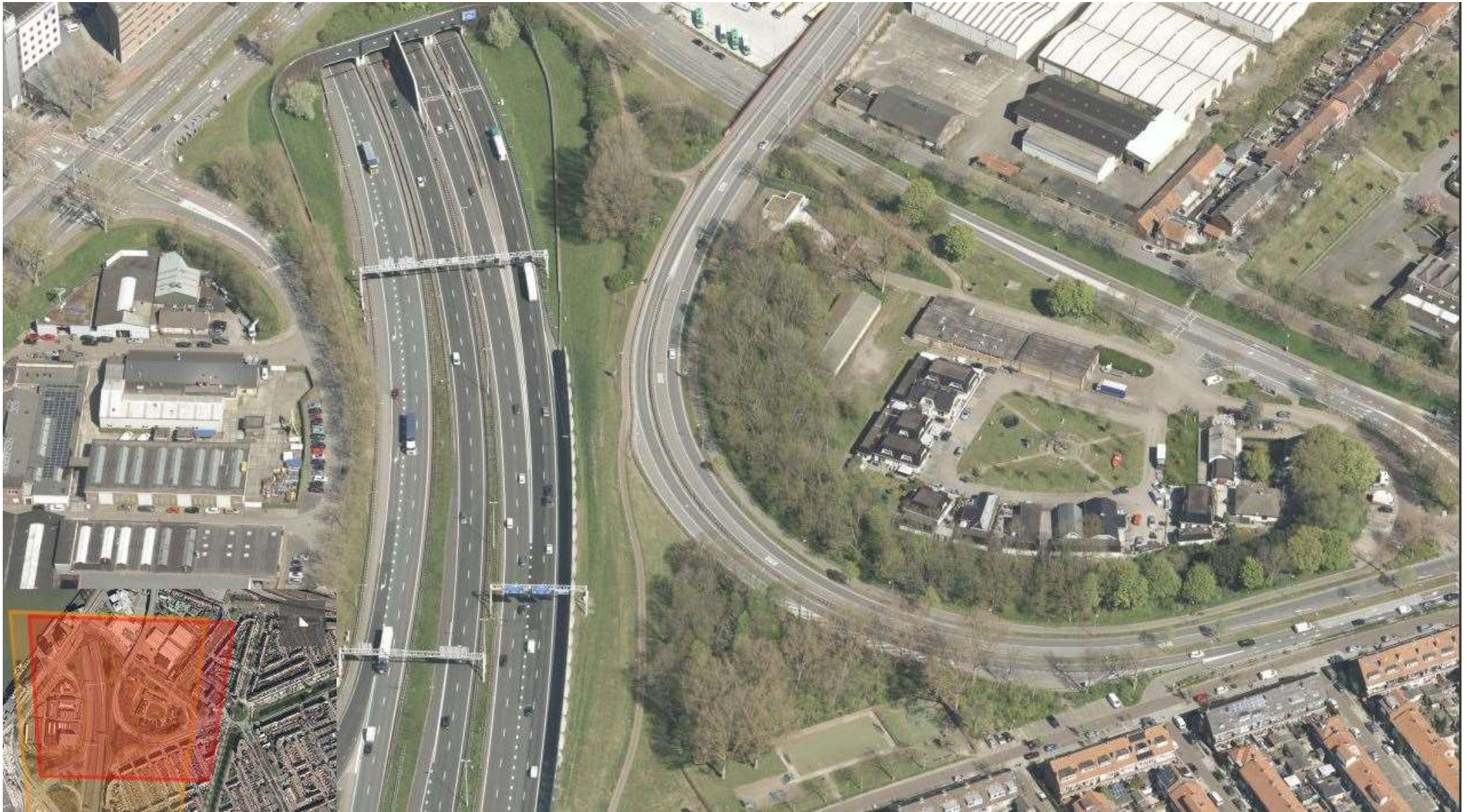

2000? Skatepark Dokweg

2016 gerenoveerd.

In 1986 werd het Sportfondsenbad verwoest door brand.
In 2009 werd op die locatie het woonwagencentrum Brands Buysstraat gerealiseerd.